

Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Barn- och ungdomsnämnden
Socialnämnden
Vård- och omsorgsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige

Uppföljningsgranskning - effekter av kommunrevisionens fördjupade granskningar 2018-2019

PwC har på uppdrag av revisorerna i Nyköpings kommun genomfört en samlad uppföljning av ett urval av granskningar genomförda under åren 2018-2019. Syftet med granskningen har varit att besvara följande revisionfråga: Har berörda nämnder vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer utifrån genomförda granskningar?

Uppföljningen har omfattat följande granskningar:

- Föreningsbidrag- och kulturbidrag 2018
- Informationssäkerhet 2019
- Ekonomistyrning 2019
- Uppföljning av upphandling 2018

Efter genomförd granskning är vår samlade bedömning att berörda nämnder inte helt har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av genomförda åtgärder för varje separat tidigare genomförd granskning.

- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av föreningsbidrag och kulturbidrag (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.
- Den samlade bedömningen är när det gäller uppföljning av granskningen av informationssäkerhet (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Ett stort antal åtgärder är dock pågående men inte färdigställda vid uppföljningen.
- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av ekonomistyrning (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.

- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av upphandling (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorerens synpunkter och rekommendationer.

Vår övergripande bild utifrån intervjuer med berörda tjänstemän och genom dokumentgranskning är att de medskick och rekommendationer som framkommer av revisionens granskningar i hög grad beaktas och tas hänsyn till. Vi noterar emellertid att ett flertal åtgärder har tagit lång tid att åtgärda och ännu är pågående trots att granskningarna genomförts 2018-2019.

Av de totalt 27 rekommendationer som följts upp i granskningen bedöms 11 styckena (41%) vara åtgärdade. Aktiviteter har initierats för 12 rekommendationer (44%) i syfte att åtgärda brister. Fyra rekommendationer (15 %) bedöms som ej åtgärdade och tidigare rekommendationer kvarstår. För de fyra rekommendationerna som är ej åtgärdade har kommunstyrelsen gjort en annan bedömning för en av rekommendationerna än revisorerna.

Rapport och missiv överlämnas till styrelsen och berörda nämnder för kännedom och beaktande.

REVISORERNA

Anne-Marie Wigertz
Ordförande

Gunnar Johansson
Vice ordförande

Uppföljningsgranskning - effekter av kommunrevisionens fördjupade granskningar 2018-2019

Nyköpings kommun

Juni 2021

Kim Ivarsson, Projektledare

Sara Ljungberg, Projektmedarbetare

Tobias Björn, Kvalitetssäkrare

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Samlad bedömning	2
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning och metod	4
lakttagelser och bedömningar	6
Föreningsbidrag och kulturbidrag 2018	6
Revisorernas rekommendationer	6
Bedömning om åtgärder varit tillräckliga	9
Informationssäkerhet 2019	10
Revisorernas rekommendationer	10
Bedömning om åtgärder varit tillräckliga	18
Ekonomistyrning 2019	19
Revisorernas rekommendationer	19
Bedömning om åtgärder varit tillräckliga	24
Uppföljning av upphandling 2018	24
Revisorernas rekommendationer	24
Bedömning om åtgärder varit tillräckliga	28
Samlad bedömning	30

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av revisorerna i Nyköpings kommun genomfört en samlad uppföljning av ett urval av granskningar genomförda under åren 2018-2019. Syftet med granskningen har varit att besvara följande revisionfråga: Har berörda nämnder vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer utifrån genomförda granskningar?

Uppföljningen har omfattat följande granskningar:

- Föreningsbidrag- och kulturbidrag 2018
- Informationssäkerhet 2019
- Ekonomistyrning 2019
- Uppföljning av upphandling 2018

Samlad bedömning

Efter genomförd granskning är vår samlade bedömning att berörda nämnder *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av genomförda åtgärder för varje separat tidigare genomförd granskning.

- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av föreningsbidrag och kulturbidrag (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.
- Den samlade bedömningen är när det gäller uppföljning av granskningen av informationssäkerhet (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Ett stort antal åtgärder är dock pågående men inte färdigställda vid uppföljningen.
- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av ekonomistyrning (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.
- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av upphandling (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.

Lägesbeskrivningen och omfattning av vidtagna åtgärder presenteras under avsnitt "Uppföljning av vidtagna åtgärder" för respektive granskning. Av de totalt 27 rekommendationer som följts upp i granskningen bedöms 11 stycken (41%) vara åtgärdade. Aktiviteter har initierats för 12 rekommendationer (44%) i syfte att åtgärda brister. Fyra rekommendationer (15 %) bedöms som ej åtgärdade och tidigare rekommendationer kvarstår. För de fyra rekommendationerna som är ej åtgärdade har kommunstyrelsen gjort en annan bedömning för en av rekommendationerna än revisorerna. Utfallet redovisas i nedanstående tabell:

Sammanställning av vidtagna åtgärder		Antal	Andel
Ej åtgärdade		4	15%
Pågående aktivitet		12	44%
Åtgärdade		11	41%
Summa		27	100 %

Yttrande har lämnats till revisionen inom utsatt tid för samtliga granskningar förutom en. Yttrandet avseende upphandling inkom 11 arbetsdagar efter utsatt tid.

Avslutningsvis är vår övergripande bild utifrån intervjuer med berörda tjänstemän och genom dokumentgranskning att de medskick och rekommendationer som framkommer av revisionens granskningar i hög grad beaktas och tas hänsyn till.

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Nyköpings kommun granskar årligen delårsbokslut och årsredovisning, samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är därför att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Enligt SKR:s styrdokument God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 påtalas även vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. SKR skriver vidare att uppföljningen kan genomföras som en särskild granskningsinsats med skriftlig rapport. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta och med utgångspunkt i den risk- och väsentlighetsanalys som upprättats har kommunens revisorer beslutat att genomföra en samlad uppföljning av ett urval av tidigare granskningar.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma följande revisionsfråga: Har berörda nämnder vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer utifrån genomförda granskningar?

Revisionskriterier

- Tidigare genomförda granskningar
- Kommunstyrelsens och nämndernas yttrande på genomförda granskningar
- Relevanta styrdokument, däribland verksamhetsplaner, handlingsplaner och internkontrollplaner.

Avgränsning och metod

Granskningen avgränsas till att följa upp effekten av revisorernas bedömning av de fördjupade granskningar revisionen genomfört under 2018-2019:

- Föreningsbidrag- och kulturbidrag 2018
- Informationssäkerhet 2019
- Ekonomistyrning 2019
- Uppföljning av upphandling 2018

Granskningen har genomförts enligt följande metod:

- Sammanställande av revisorernas synpunkter och rekommendationer som lämnats i revisionsrapporter och tillhörande missivbrev
- Genomgång och granskning av nämndernas yttranden och åtaganden som revisorerna erhållit som svar på nämnda granskningar.
- Utskick av skriftliga frågor till förvaltningen samt genomgång av svar.
- Dokumentstudier och genomgång av relevanta protokoll, beslut och handlingar samt övrig materialinsamling för att fånga statusen för respektive granskning.
- Kompletterande intervjuer med relevanta tjänstepersoner samt sakavstämning.
- Analys av statusen för respektive granskning som har följts upp samt analys utifrån helhetsbilden.

Baserat på resultat graderas respektive rekommendation med en status enligt följande modell:

Rekommendationen har inte åtgärdats sedan tidigare granskning, vilket medför att relaterad risk och rekommendation kvarstår.

Aktiviteter och åtgärder finns planerade eller är under genomförande, dock kvarstår risken då åtgärderna ännu inte är på plats

Åtgärder och aktiviteter för att begränsa risken har implementerats och underlag har granskats, vilket säkerställer operativ effektivitet i kontrollen.

Iakttagelser och bedömningar

Föreningsbidrag och kulturbidrag 2018

Revisoreernas rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till Kommunstyrelsen (produktionsstyrelsen) och Kultur- och fritidsnämnden:

- Att kontroll av föreningsbidrag inkluderas i Kommunstyrelsens riskanalys inför fastställande av KS internkontrollplan.
- Att den fortsatta åiterrapporteringen av internkontroll dokumenteras på ett tydligare och mer strukturerat sätt.
- Att årligen genomföra stickprov på inkomna ekonomiska redovisningar för att möjliggöra en förbättrad kontroll av de föreningar som erhåller/ansöker om bidrag samt att denna dokumenteras.
- Att öka antalet föreningar som genomlysas per år.
- Att nämnden en gång per halvår får en sammanställning över de bidragsansökningar som har inkommit samt hanteringen av dessa, dvs. om ansökningarna beviljats eller avslagits.

Nämndens yttrande

Kommunstyrelsen beslutade att anta yttrande till revisionsrapporten den 27 maj 2019, vilket är inom utsatt svarstid.

Kultur- och fritidsnämnden beslutade att anta yttrande till revisionsrapporten den 8 maj 2019, vilket är inom utsatt svarstid.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Att kontroll av föreningsbidrag inkluderas i Kommunstyrelsens riskanalys inför fastställande av KS internkontrollplan.

I den tidigare granskningen konstaterades att kontroll av föreningsbidrag fanns i kultur- och fritidsnämndens internkontrollplan, men att det saknades i kommunstyrelsens internkontrollplan. Verksamheten uppger att de inte heller har gjort någon riskanalys till internkontrollplanen för området. Bedömningen grundade sig på att hantering av föreningsbidrag genomförs via interna överenskommelser av Nyköpings Arenor som organisatoriskt tillhör Näringslivsenheten och Kommunstyrelsen. Utifrån den organiseringen bedömdes att funktioner för intern kontroll bör finnas både inom Kommunstyrelsen och Kultur- och fritidsnämnden.

Av kommunstyrelsens svar¹ framgår att styrelsen inte delar revisionens bedömning utan hänvisar till att kultur- och fritidsnämnden är ansvariga för föreningsbidrag och därmed ska hantera det inom ramen för sin internkontroll.

Vi har tagit del av riskanalyser inför internkontrollplaner 2021 från kommunstyrelsen och kultur- och fritidsnämnden. Vid uppföljning framgår inte att föreningsbidrag har inkluderats i kommunstyrelsens riskanalys² inför fastställande av kommunstyrelsens internkontrollplan. Uppföljningen visar att föreningsbidrag fortsatt finns inkluderat i kultur- och fritidsnämndens internkontrollplan³.

Inga åtgärder anses därmed ha vidtagits utifrån rekommendationen men kommunstyrelsen har lämnat rimliga skäl till varför åtgärder inte vidtagits. Kommunstyrelsen har gjort en annan bedömning än kommunrevisionen i detta fall.

Att den fortsatta återrapporteringen av internkontroll dokumenteras på ett tydligare och mer strukturerat sätt.

I den tidigare granskning framkom att den kontroll som utförts är en jämförelse mellan utbetalade bidrag och beslut, men att det inte finns någon tydlig dokumentation kring hur kontrollen har gjorts. Den enda dokumentation som fanns var återrapporteringen till kultur- och fritidsnämnden gällande internkontrollplanen och där framgick endast att inga avvikelser noterats.

Av kultur- och fritidsnämndens svar⁴ framgår att nämnden anser att återrapportering sker på ett strukturerat sätt men att nämnden ska se över strukturen för att förbättra återrapportering.

Vid genomgång av underlag till uppföljning av internkontrollplan⁵ framgår ingen tydlig dokumentation av återrapporteringen utan kontrollerna benämns likt innan som "inga avvikelser har upptäckts". Vid avstämning framgår att inför återrapportering av internkontrollplan 2021 kommer en tydligare dokumentation redovisas i vilken det framgår vilka underliggande dokument finns som grund för återrapportering av internkontrollplan. Exempelvis kommer granskningen av föreningsbidrag och genomlysning av sex föreningar separat redovisas enligt en fastställd mall. Vi har tagit del av Mall för genomlysning föreningar styrdokument där fem kontrollmoment ska redovisas utifrån internkontrollplan 2021 (stadgar, protokoll, verkställighet beslut, medlemsavgifter samt bidrag).

Inga åtgärder anses därmed ha vidtagits utifrån rekommendationen fram till 2020 men vi konstaterar att återrapporteringen uppges förtydligas inför uppföljning av internkontrollplan 2021 och åtgärder vidtagits där i form av en upprättad mall.

¹ Yttrande till revisionsrapport, 2019-05-27

² Riskanalys kommunstyrelsen 2020 (odaterad)

³ Riskanalys kultur- och fritidsnämnden 2020 (odaterad)

⁴ Yttrande kultur och fritidsnämnden 2019-05-08

⁵ Uppföljning av intern kontroll 2020 kultur- och fritidsnämnden (odaterad)

Att årligen genomföra stickprov på inkomna ekonomiska redovisningar för att möjliggöra en förbättrad kontroll av de föreningar som erhåller/ansöker om bidrag samt att denna dokumenteras.

Av tidigare granskningsrapport framgick att riktlinjerna angav att föreningen måste skicka in balans- och resultaträkning. Det krav som ställdes är således att Nyköpings Arenor och kultur- och fritidsnämnden ska få ta del av föreningens årsredovisning. Dock genomfördes inte någon djupare kontroll kring om det är korrekt angivna siffror och om eventuell övrig finansiering inkluderas. Granskningen visade att en ekonomisk redovisning är ett krav och att det står angivet i riktlinjerna, men det noteras att det inte finns något som säkerställer att redovisningen är korrekt återgiven.

I nämndens yttrande⁶ framgår att rekommendationen kommer att beaktas och åtgärdas.

I internkontrollplan 2021⁷ noteras följande moment.

- Föreningsbidrag – Nyköpings Arenor
- Avvikelse från styrdokument
- Genomlysning bidragsmottagande förening.

Uppföljningen visar Nyköpings Arenor har i sitt uppdrag att granska samtliga inkomna redovisningar innan beslut om framtida bidrag kan fattas. Här har kultur- och fritidsnämnden beslutat om riktlinjer som Nyköpings Arenor ska efterleva. Vidare uppges att i genomlysningen av föreningsbidrag kommer ett moment vara att följa bidrag till verksamhet, i syfte att se om beviljade medel adresserats till avsedd verksamhet. Detta kommer att genomföras genom stickprov och samtal med utvalda föreningar. I riktlinje för föreningsbidrag, 2019-06-05, framgår att föreningar även ska lämna in den senaste revisionsberättelsen.

Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad då åtgärder vidtagits för stickprov

Att öka antalet föreningar som genomlysas per år.

I nämndens yttrande⁸ anges att ett arbete med att öka antalet genomlysningar då hade inletts samt att sakkunnig för nämnden ska upprätta en plan för genomlysningar innehållande syfte, metod och omfattning.

Vi avstämning framgår att genom genomlysningen av föreningar har ett kontrollarbete påbörjats, och antalet föreningar som berörs per år kan komma att utökas. Uppföljningen visar att antalet genomlysningar har utökats sedan den ursprungliga granskningen (tre genomlysningar 2018 mot sex genomlysningar 2021).

Åtgärder bedöms därmed ha genomförts.

⁶ Yttrande kultur och fritidsnämnden 2019-05-08

⁷ Internkontrollplan 2021 kultur- och fritidsnämnden (odaterad)

⁸ Yttrande kultur och fritidsnämnden 2019-05-08

Att nämnden en gång per halvår får en sammanställning över de bidragsansökningar som har inkommit samt hanteringen av dessa, dvs. om ansökningarna beviljats eller avslagits.

Den tidigare granskningen visade att det saknas en sammanställd återrapportering till nämnden. Dock gjordes delegationsanmälan om beslut och information delgavs ordförande.

I nämndens yttrande⁹ anges att nämnden avser att följa rekommendationen med start 2019.

Uppföljning visar att den återrapportering som görs är fortsatt genom delegationsbeslut vilka redovisas regelbundet på nämndens sammanträden. Ingen sammanställning av bidragsansökningar och hantering av dessa har därmed genomförts.

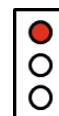
Inga åtgärder anses därmed ha vidtagits utifrån rekommendationen.

Bedömning om åtgärder varit tillräckliga

Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av föreningsbidrag och kulturbidrag (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Bedömningen baseras på resultatet av uppföljningen av respektive rekommendation enligt tabellen nedan.

Bedömning per rekommendation avseende om tillräckliga åtgärder vidtagits

Att kontroll av föreningsbidrag inkluderas i Kommunstyrelsens riskanalys inför fastställande av KS internkontrollplan.

Att den fortsatta återrapporteringen av internkontroll dokumenteras på ett tydligare och mer strukturerat sätt.

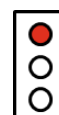
Att årligen genomföra stickprov på inkomna ekonomiska redovisningar för att möjliggöra en förbättrad kontroll av de föreningar som erhåller/ansöker om bidrag samt att denna dokumenteras.

Att öka antalet föreningar som genomlysas per år.

Att nämnden en gång per halvår får en sammanställning över de bidragsansökningar som har inkommit samt hanteringen av dessa, dvs. om ansökningarna beviljats eller avslagits.

⁹ Yttrande kultur och fritidsnämnden 2019-05-08

Informationssäkerhet 2019

Kommunrevisionen genomförde under revisionsåret 2019 en granskning av kommunens arbete med informationssäkerhet och GDPR. Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer ett ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete och om detta skedde med tillräcklig intern kontroll.

Efter genomförd granskning gjordes bedömningen att kommunstyrelsen inte säkerställer en ändamålsenlig informationssäkerhet och att det saknas tillräcklig intern kontroll. Skriftligt svar önskades senast 2020-08-15.

Revisorernas rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

- Dokumentera huvudsakliga informationssäkerhetsprocesser. Säkerställ och tydliggör roller, ansvar och mandat.
- Säkerställ att samtlig dokumentation är uppdaterad och aktuell.
- Implementera ett ledningssystem för informationssäkerhet.
- Säkerställ att utbildningar och övningar för att utveckla och säkerställa kompetens om informationssäkerhet genomförs regelbundet.
- Minska personberoendet för att säkerställa att verksamheter kan fortlöpa vid ett eventuellt personalbortfall.
- Genomför informationsklassning från ett informationsperspektiv istället för systemperspektiv.
- Identifiera och definiera mätbara mål samt tilldela ansvar för samtliga mål i Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2019 i syfte att följa upp dessa kontinuerligt.
- Kommunstyrelsen bör säkerställa att det finns en baslinje för säkerhetsinställningar samt att det kommer att implementeras på relevanta servrar inom domänen.
- Kommunstyrelsen bör genomföra en granskning av de konton vars lösenord aldrig går ut, för att utvärdera om andra konton än systemkonton har "lösenord aldrig går ut" aktiverat.
- En utvärdering av de användarkonton i AD:t som aldrig använts bör genomföras för att undersöka nödvändigheten av dessa.
- Kommunstyrelsen bör undersöka om processen för att granska inaktiverade nätverksanvändare i tid måste förbättras. Vid granskningen gjorda iakttagelser redovisas i bilagd rapport, som härmed översänds för yttrande och åtgärder.

Kommunstyrelsens yttrande

Kommunstyrelsen beslutade att anta yttrande till revisionsrapporten den 15 juni 2020, vilket är inom utsatt svarstid.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Kommunstyrelsen anger inledningsvis i sitt yttrande¹⁰ att styrelsen är medveten om att informationssäkerhetsarbetet i kommunen kan utvecklas och vill informera att den kommunala organisationen för närvarande arbetar med ett förbättringsarbete. Kommunstyrelsen beskrivs kunna förbättra sin styrning och uppföljning av arbetet och planerar bl.a. en genomgång av informationssäkerhetsläget i Nyköpings kommun.

Dokumentera huvudsakliga informationssäkerhetsprocesser. Säkerställ och tydliggör roller, ansvar och mandat.

I den tidigare granskningen framgick att det fanns en organisation kopplat till GDPR, med dataskyddsombud och personuppgiftskoordinatorer, dock fanns ett behov av att tydliggöra strukturen samt att roller och ansvar behövde dokumenteras och säkerställas. Inom informationssäkerhetsområdet framgick inte någon liknande utarbetad organisation. Med anledning av att det saknades en tydlig och dokumenterad organisation fanns risk för ett personberoende inom arbetet.

I kommunstyrelsen svar¹¹ instämmer styrelsen i revisorerna bedömning om att det är viktigt med en tydlig organisation och ansvarsfördelning både när det gäller informationssäkerhetsarbetet och arbetet med personuppgiftsfrågor. I arbetet inför dataskyddsförordningens ikraftträdande tog en organisation fram, inklusive roller och ansvarsfördelning. Eftersom dataskyddsförordningen trädde i kraft för två år sedan vid granskningstillfället beskrivs tidigare arbete varit mer fokuserat på detta område, medan det nu finns ett behov av ett större fokus på informationssäkerhet.

Utifrån uppföljningen framgår att ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige har tilldelats kommunstyrelsen avseende att stärka informationssäkerhetsarbetet. Utifrån Mål 2021 för att nå det strategiska målet *Skapa en organisation för att kunna bedriva ett ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete* har ett antal mål formulerats med ansvarig för processen.

Ledningen beslutade i mars 2021 att respektive verksamhet ska utse lokala informationssäkerhetssamordnare i respektive verksamhet (senast 31 maj ska verksamheterna återkomma med namn på personer). Informationssäkerhets- och personuppgiftsforum planeras att skickas på remiss efter sommaren 2021 med färdigställande oktober 2021 (forumet har funnits tidigare men nu ska nu även inkludera informationssäkerhetsfrågor). Som underlag till beslutet togs det fram ett dokument "Förslag till organisation och roller informationssäkerhet och personuppgiftsfrågor" där arbetsuppgifterna för de lokala informationssäkerhetssamordnarna framgår.

Det pågår just nu en revidering av befintliga informationssäkerhetsriktlinjer där ansvarsfördelningen ska förtydligas. Det framgår i *Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2021* (KK21/206) att projektet

¹⁰ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

¹¹ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

Verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun (VINK) som startade 2019–2020 kommer att påverka var någonstans ledningens viljeinriktning med informationssäkerhetsarbetet i Nyköpings kommun ska framgå. Roller och ansvar brukar ingå i organisationers informationssäkerhetspolicy men då en övergripande viljeinriktning i form av en policy inte antagits saknas det i nuläget.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

Säkerställ att samtlig dokumentation är uppdaterad och aktuell.

Av den tidigare granskningen framgår att det krävdes en översyn av kommunens styrdokument, exempelvis gällande aktualisering av IT-policy och Riktlinjer för IT-resurser. Roller och ansvar kopplat till både informationssäkerhet och GDPR behövde även förtydligas i dokumentationen. Sammanfattningsvis bedömdes det saknas ett strukturerat ledningsarbete som samordnar samtlig väsentlig dokumentation.

I kommunstyrelsens svar¹² beskrivs det finnas ett antal styrande dokument inom informationssäkerhetsområdet. Kommunstyrelsen instämmer med revisionen om att dessa ses över och vid behov revideras. Ett nytt handlingsprogram planeras för en säkrare och tryggare kommun som ska tas fram under 2020-2021. Kommunstyrelsen delar även bilden av att informationssäkerhet bör vara inkluderat i programmet tillsammans med övrigt säkerhetsarbete i kommunen.

I dokumentet för planering av informationssäkerhetsarbetet¹³ framgår att ett mål utgörs av att genomföra en översyn och revidering Riktlinjer för informationssäkerhet. I minnesanteckningar¹⁴ framgår att ett arbete med att se över styrdokument har påbörjats. Vid avstämning framgår att det pågår just nu en revidering av befintliga informationssäkerhetsriktlinjer vilket beräknas vara klart sommaren 2021.

I planeringsdokumentet¹⁵ redovisas att projektet Verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun (VINK) som startade 2019–2020 kommer att konkretisera ledningens styrning av informationssäkerhetsarbetet i Nyköpings kommun. VINK innehåller delprojektet "Hur vi styr". Delprojektet arbetar med styr- och uppföljningssystemet som bland annat omfattar en mål- och resultatkedja, uppföljning och nyckeltal/indikatorer. När arbetet är klart med policyn för informationssäkerhet kommer definition av informationssäkerhet, strategiska mål med informationssäkerhet, principer för informationssäkerhetsarbetet, ansvar och roller för informationssäkerhetsarbetet att upprättas utifrån policyn. Handlingsprogram för mandatperioden är upprättat men behandlar inte informationssäkerhet.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

¹² Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

¹³ Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2021 (KK21/206)

¹⁴ Utdrag från minnesanteckning CLL 2021-03-04

¹⁵ Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2021 (KK21/206)

Implementera ett ledningssystem för informationssäkerhet.

Den tidigare granskningen visar att det inte fanns ett etablerat mottagande för ett ledningssystem för informationssäkerhet. Givet organisationen, roller och resurser är mottagandet av ett helt implementerat ledningssystem för informationssäkerhet eventuellt inte möjligt då det saknas mottagande struktur på plats som kan möjliggöra en ändamålsenlig implementering av ett ledningssystem.

I kommunstyrelsens svar framhålls att ett system för att leda verksamhet kan vara mer eller mindre konkret. Ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) är en del av kommunens övergripande ledning och styrning och behöver inte nödvändigtvis implementeras enligt ISO standard. Detta uppges vara ett perspektiv att beakta i kommande förbättringsarbete.

Centrala ledningslaget beslutade i juni 2020 att en årlig plan ska tas fram för att på sikt ska uppnå ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete inom en femårsperiod. Till 2021 finns som tidigare nämnts ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige att stärka informationssäkerhetsarbetet i Nyköpings kommun. Enligt planeringsdokumentet¹⁶ kommer Nyköpings kommun att använda MSB:s metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete för att underlätta arbetet med att nå det övergripande målet (Information som hanteras av Nyköpings kommun ska skyddas på rätt sätt och efter behov).

Vid avstämning framgår att ett ledningssystem för informationssäkerhet en del av Nyköpings kommuns hela system för att leda och styra och följa upp verksamheten - ledningssystem för informationssäkerhet är den delen som styr informationssäkerheten i kommunen. Det pågår just nu, som tidigare nämnts, ett projekt för verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun (VINK) som kommer att utgöra utgångspunkten för ett ledningssystem. Då även roller och ansvar har förtydligats avseende informationssäkerhetsarbetet finns en tydligare mottagande struktur för ett ledningssystem.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd

Säkerställ att utbildningar och övningar för att utveckla och säkerställa kompetens om informationssäkerhet genomförs regelbundet.

I den tidigare granskningen gjordes bedömningen att det bör genomförs kontinuerliga utbildnings och informationsinsatser för att medarbetarna ska påminnas om vikten av en god säkerhetskultur och informationssäkerhet. De tjänstepersoner som tilldelats extra ansvar inom området, såsom personuppgiftscoordinatorer, bör erbjudas mer omfattande utbildningsinsatser för att i sin roll kunna sprida information och kunskap vidare i sina organisationer.

¹⁶ Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2021 (KK21/206)

Av kommunstyrelsens yttrande¹⁷ framgår att styrelsen håller med revisorerna om att det är av yttersta vikt att det genomförs kontinuerliga utbildnings- och informationsinsatser för att bl.a. minska risker och uppnå högre efterlevnad av lagstiftning och styrande dokument. Kommunstyrelsen håller däremot inte med om revisionens bedömning kring den här frågan, då det har genomförts ett flertal utbildningsinsatser inom området de senaste åren samt finns dokumenterat vilka utbildningar som ska genomföras och när, exempelvis i *Utbildnings- och övningsplan* inom säkerhetsområdet.

Utifrån Mål 2021 för att nå det strategiska målet *Skapa en organisation för att kunna bedriva ett ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete* har följande mål formulerats med ansvarig för processen.

- Årlig utbildning för personuppgiftskoordinatorer
- Årlig utbildning för lokala informationssäkerhetssamordnare

Enligt rutin¹⁸ följs informationssäkerhetsarbetet upp i januari varje år. Uppföljningen visar på genomförda utbildningar, exempelvis webbutbildningar och motsvarande.

Inför 2021 har enheten för informationsförvaltning fått ökade resurser att genomföra endagsutbildningar med varje lokal informationssäkerhetssamordnare och varje personuppgiftskoordinator inom respektive område vilket kommer att genomföras under hösten 2021.

I övrigt genomfördes utbildningar med bäring på informationssäkerhet enligt nedanstående:

- Informationssäkerhet inom ramen för Introduktionsprogrammet för nya chefer (återkommande, 2 ggr per år)
- Informationssäkerhetsutbildning för samtliga chefer på Tekniska divisionen (punktutbildning efter önskemål från divisionsledningen)
- Informationssäkerhetsmånaden (årligen i oktober)
- Dataskydd i offentlig verksamhet (webbutbildning, via intranät, vid behov)
- Säkerhetsutbildning Informationssäkerhet (webbutbildning, obligatorisk för samtliga nyanställda)
- DISA (webbutbildning, vid behov)

Åtgärden anses därmed vara genomförd.

Minska personberoendet för att säkerställa att verksamheter kan fortlöpa vid ett eventuellt personalbortfall.

I den tidigare granskningen framgick att det fanns en risk för att organisationen för GDPR hade inslag av personberoende. Det noterades även ett större personberoende

¹⁷ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

¹⁸ Rutin Årshjul informationssäkerhet

kopplat till informations säkerhetsorganisationen och inslag av begränsningar i form av resurser och direktiv.

I kommunstyrelsens yttrande¹⁹ framhålls att styrelsen tar till sig av denna rekommendation och kommer se över situationen och behov.

Vid uppföljning framgår att ledningen beslutade i mars 2021 att respektive verksamhet ska utse lokala informationssäkerhetssamordnare i respektive verksamhet. Detta syftade till att minska personberoendet.

I uppföljningen framgår att behovet har lyfts av att dela upp rollen informationssäkerhetssamordnare och dataskyddsbud på flera personer och även utöka tjänsten. Idag är det en och samma tjänsteperson som har båda rollerna. Inga medel har tillsatts för en delad roll och utökad tjänst vilket gjort att ansvarsfördelningen är likartad avseende detta 2021.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd

Genomför informationsklassning från ett informationsperspektiv istället för systemperspektiv.

Av genomförd granskning framgår att gällande klassning av system så är det IT-avdelningen som bär huvudansvaret och det är Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) verktyg KLASSA som används. Det framkommer att det finns ett behov av att verksamheterna ska bli mer självgående när det gäller klassning och att det därför har det upprättats förenklade arbetssätt för att underlätta detta. Det finns även en viljeriktning att klassningen ska gå från ett systemperspektiv till ett informationsperspektiv.

I kommunstyrelsens svar²⁰ uppges att Nyköpings kommun använder sig av KLASSA för informationssäkerhetsklassning. Detta är ett verktyg som SKR tagit fram och är en nationellt vedertagen modell. KLASSA har i grunden ett systemperspektiv. Kommunstyrelsen kan i delar hålla med om att informationsperspektiv kan vara att föredra i vissa fall, men anser att det verktyg som SKR rekommenderar kommuner att använda sig av bör vara gott nog i dagsläget.

Vid uppföljning framgår att kommunen använder fortsatt använder SKR:s KLASSA för att klassa olika IT-system som hanterar information, inom ramen för det så genomförs översyn av de informationsmängder som ingår/hanteras i systemet. På sikt uppges det kunna bli aktuellt att klassa informationen (istället för den resurs som hanterar informationen), men det är en resurs- och ambitionsfråga. I intervjuer uppges att SKR håller på att se över KLASSA och revideringar av metoden. Åtgärden kan därför bli aktuell i samband med att den nya versionen kommer.

¹⁹ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

²⁰ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

Åtgärden bedöms som beaktad men inte slutförd.

Identifiera och definiera mätbara mål samt tilldela ansvar för samtliga mål i Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2019 i syfte att följa upp dessa kontinuerligt.

I kommunstyrelsen svar avseende att identifiera mål inom informationssäkerhetsarbetet framhävs att Centrala ledningslaget (CLL) i maj 2019 fått en information om informationssäkerhetslaget samt en genomgång av aktivitetsplanen för informationssäkerhet i Nyköpings kommun 2019 (KK19/614). En uppföljning av detta i CLL är planerad till juni 2020, där avsikten är att följa upp den aktiviteter som beslutades 2019 och utifrån det besluta om nya aktiviteter. I detta arbete ska enheten för Informationsförvaltning ta med sig rådet kring tydlig målformulering.

Vid uppföljning framgår av planeringsdokumentet²¹ att strategiska mål och kortsiktiga mål upprättats. De strategiska målen är av övergripande karaktär som exempelvis "Skapa en god informationssäkerhetskultur" medan de kortsiktiga är mer konkreta som årlig utbildning av personuppgiftskoordinatorer och ställs informationssäkerhetskrav vid upphandling.

Åtgärden bedöms därmed som genomförd.

Kommunstyrelsen bör säkerställa att det finns en baslinje för säkerhetsinställningar samt att det kommer att implementeras på relevanta servrar inom domänen.

Den tidigare granskningen visade att kommunen borde implementera en baslinje för säkerhetsinställningar för relevanta servrar inom domänen. I kommunstyrelsens svar²² framgår att säkerhetsåtgärder redan är implementerade och kommunstyrelsen delar revisionens bild av att dessa ytterligare säkerhetsinställningar behövs. IT-avdelningen avser åtgärda detta i olika steg utifrån prioriteringsbehov. Vid uppföljning framgår att en plan är framtagen för säkerhetsinställningar för relevanta servrar inom domänen. Planen innehåller förfarande (steg för steg hur detta ska utföras) och en prioritetsordning för respektive servertyp.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

Kommunstyrelsen bör genomföra en granskning av de konton vars lösenord aldrig går ut, för att utvärdera om andra konton än systemkonton har "lösenord aldrig går ut" aktiverat.

I tidigare granskning framgår att det fanns 26 AD-konton som enligt BSA²³ konstaterades ha domänadministrativa rättigheter, det vill säga de konton som har högst

²¹ Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2021 (KK21/206)

²² Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

²³ Baseline Security Assessment (BSA)

behörigheter. Av dessa konton fanns 8 användarkonton där det saknades krav på uppdatering av lösenord, varav 6 stycken är systemkonton.

Uppföljningen visar att åtgärder har gjorts för att granska konton vars lösenord aldrig går ut eller aktiva konton som aldrig används har påbörjats. Uppdatering av rutinen för kontohantering har genomförts för att få kontroll över hanteringen av dessa konton. Dock framhålls att åtgärder främst varit kopplade till att skärpa komplexitetskraven för lösenord. Målsättningen är också att ha en kontinuerlig granskning av lösenord.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

En utvärdering av de användarkonton i AD:t som aldrig använts bör genomföras för att undersöka nödvändigheten av dessa.

Den tidigare granskningen visade att 17 procent av befintligt existerande konton aldrig använts och skulle kunna utgöra en säkerhetsrisk då oanvända konton är ett vanligt mål vid antagolistiska attacker utförda av hackare.

En utvärdering är delvis utförd och dokumenterad i dokumenthanteringssystemet. Utvärderingen tar upp vilka konton det rör sig om och förklarar anledningen till varför det ser ut som det gör. Förslag på behörighetsrutin för de olika kontotyperna är även påbörjad. Detta förslag ska stämmas av med Systemägarna och sedan informationsförvaltningen.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

Kommunstyrelsen bör undersöka om processen för att granska inaktiverade nätverksanvändare i tid måste förbättras.

I kommunstyrelsens svar²⁴ framgår att IT-avdelningen ska genomföra en granskning av de konton vars lösenord aldrig går ut eller aktiva konton som aldrig används enligt rekommendationen. Riktlinjer och rutiner för att säkerställa löpande granskning kommer upprättas och uppdateras. Rutinen för att hantera användarkonton vid förändrade anställningsförhållanden kommer även den att revideras för att öka säkerheten i enlighet med revisionens bedömning.

Vid uppföljning framgår att en rutin är under framtagande. Rutinen beskriver exempelvis vilka konton som finns, förklaring till alla konton, vilka som kan beställa konton samt hur och när de ska granskas.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

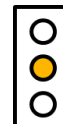
²⁴ Yttrande kommunstyrelsen, 2020-06-15

Bedömning om åtgärder varit tillräckliga

Den samlade bedömningen är när det gäller uppföljning av granskningen av informationssäkerhet (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Ett stort antal åtgärder är dock pågående men inte färdigställda vid uppföljningen. Bedömningen baseras på resultatet av uppföljningen av respektive rekommendation enligt tabellen nedan.

Bedömning per rekommendation avseende om tillräckliga åtgärder vidtagits

Dokumentera huvudsakliga informationssäkerhetsprocesser.
Säkerställ och tydliggör roller, ansvar och mandat.

Säkerställ att samtlig dokumentation är uppdaterad och aktuell.

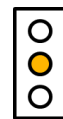
Implementera ett ledningssystem för informationssäkerhet.

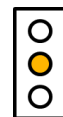
Säkerställ att utbildningar och övningar för att utveckla och säkerställa kompetens om informationssäkerhet genomförs regelbundet.

Minska personberoendet för att säkerställa att verksamheter kan fortlöpa vid ett eventuellt personalbortfall.

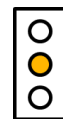
Genomför informationsklassning från ett informationsperspektiv istället för systemperspektiv.

Identifiera och definiera mätbara mål samt tilldela ansvar för samtliga mål i Planering för informationssäkerhetsarbetet Nyköpings kommun 2019 i syfte att följa upp dessa kontinuerligt.

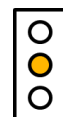
Kommunstyrelsen bör säkerställa att det finns en baslinje för säkerhetsinställningar samt att det kommer att implementeras på relevanta servrar inom domänen.

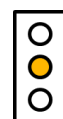
Kommunstyrelsen bör genomföra en granskning av de konton vars lösenord aldrig går ut, för att utvärdera om andra konton än systemkonton har "lösenord aldrig går ut" aktiverat.

En utvärdering av de användarkonton i AD:t som aldrig använts bör genomföras för att undersöka nödvändigheten av dessa.

Kommunstyrelsen bör undersöka om processen för att granska inaktiverade nätverksanvändare i tid måste förbättras. Vid granskningen gjorda iakttagelser redovisas i bilagd rapport, som härmed översänds för yttrande och åtgärder.

Ekonomistyrning 2019

Revisorerna genomförde en granskning av ekonomistyrningen under 2019. Efter genomförd granskning var bedömningen att kommunstyrelsen *ej* har säkerställt en effektiv och ändamålsenlig ekonomistyrning i kommunen som helhet. Vidare var bedömningen att kommunstyrelsen, barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden samt vård- och omsorgsnämnden *inte helt* säkerställer en ändamålsenlig styrning och ledning av verksamhet och ekonomi.

Revisorernas rekommendationer

Revisorerna lämnade ett missiv den 2019-10-22 till Kommunstyrelsen, Socialnämnden, Barn- och ungdomsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden samt kommunfullmäktige för kännedom. Revisorerna önskade ett skriftligt svar senast 2020-02-15.

I missivskrivelsen lämnade revisorerna sex rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör säkerställa att ansvarsfördelningen för uppföljningsarbetet mellan kommunstyrelsen och nämnder är tydliggjort och förankrat.
- Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör säkerställa att utvecklingen av kostnader i relation till referenskostnader samt nyckeltalens utveckling löpande följs, analyseras och redovisas.
- Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör försäkra sig om tillräcklig information för att kunna konsekvensbedöma besparingsåtgärder för en budget i balans.
- Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör säkra en konsekvent kvalitet på åtgärdsplanerna och säkra att effektiviseringsåtgärderna är tillräckligt omfattande i relation till de prognosticerade underskotten.
- Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör formalisera arbetet med att ta fram och besluta om nödvändiga åtgärder samt dokumentera antagna åtgärder. Detta arbete kan med fördel tydliggöras i riktlinjer och rutiner.
- Barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden samt vård- och omsorgsnämnden bör tillse att det finns dokumenterade rutinbeskrivningar som anger vid vilka tillfällen uppföljning av ekonomiska- och verksamhetsmässiga resultat ska ske och vilka underlag och analyser som ska presenteras vid varje tillfälle. Det bör även säkerställas att rutinbeskrivningarna är förankrade i verksamheterna.

Kommunstyrelsen och nämndernas yttrande

Både kommunstyrelsen och nämnderna beslutade om yttrande inom utsatt tid. Socialnämnden beslutade om yttrande 2020-01-30 §10, vård- och omsorgsnämnden den 2020-02-04 §8, barn- och ungdomsnämnden den 2020-01-29 §8 och kommunstyrelsen beslutade om yttrande den 2020-01-27 §14.

Av kommunstyrelsens och nämndernas yttrande framgår vilka åtgärder som har genomförts och vad som planeras att genomföras.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Kommunstyrelsen bör säkerställa att ansvarsfördelningen för uppföljningsarbetet mellan kommunstyrelsen och nämnder är tydliggjort och förankrat.

I den tidigare granskningen konstaterades att det fanns aktuella och omfattande delegationsordningar för kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder i kommunen. Däremot konstaterades att roll- och ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och övriga nämnder inte var helt klargjord. Ett exempel på detta i den tidigare granskningen var personalfrågan.

Den uppföljande granskningen visar att roll och ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och nämnderna vid tiden för granskningen regleras i reglementen. Vidare pågår ett arbete i kommunen inom ramen för VINK (verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun) där ett arbete pågår med att gå igenom reglemente och delegationsordning för kommunstyrelsen i syfte att tydliggöra roll och ansvarsfördelning. VINK beskrivs som ett omfattande projekt för att utveckla styrning och ledning i Nyköpings kommun och leds av en politisk styrgrupp med representanter från både majoriteten och opposition. Arbetet planeras att vara klart i höst.

Vidare uppges att kommunstyrelsens delegationsordning har setts över i samverkan med berörda verksamheter och i samverkan med kommunens ledningsgrupp och beslutades av KS 2020-11-09 (KK19/273). Vidare uppges att ett löpande arbete pågår för att förbättra delegationsordningen.

I den tidigare granskningen var ett exempel på ett område där roll- och ansvarsfördelningen inte var helt klargjord var personalfrågan. Enligt uppgift pågår ett arbete med att ta fram en modellbeskrivning för VINK som tydliggör vem som ansvarar för vad, hur uppföljning och planering ska ske, där KS har en roll och nämnderna en annan.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd då arbetet med VINK planeras att vara klart hösten 2021.

Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör säkerställa att utvecklingen av kostnader i relation till referenskostnader samt nyckeltalens utveckling löpande följs, analyseras och redovisas.

I den tidigare granskningen konstaterades att kommunstyrelsen och nämnderna inte har analyserat hur faktiska kostnader har utvecklats under senare år i förhållande till referenskostnaden.

I både kommunstyrelsens och nämndernas yttrande framgår att arbetet med att använda nyckeltal och referenskommuner för jämförelser är under utveckling. I vård- och omsorgsnämndens yttrande framgick att möten har hållits mellan nämndens ordförande och nämndens sakkunniga tjänstepersoner under 2019 med divisionsledningen där volymutvecklingen har analyserats. Av socialnämndens svar

framgår att socialnämnden har i sin verksamhetsbeställning till division social omsorg för år 2020 förtydligat hur och vid vilka tillfällen verksamheten ska presentera sin volym- och kostnadsutveckling för nämnden.

Den uppföljande granskningen visar att berörda nämnderna arbetar med referenskostnader, nyckeltal och jämförelser. I intervju med kommunens ekonomichef har ett omfattande arbete pågått i kommunen avseende nyckeltal. Enligt uppgift innehåller årsredovisningen sedan 2019 en samlad redovisning av de största verksamheterna i ett separat kapitel i årsredovisningen. Även delårsrapporten innehåller ett likande avsnitt. Vidare använder nämnderna referenskostnader, nyckeltal och jämförelser i sin egen uppföljning.

I årsredovisning 2020 utökades områden för jämförelser och analysen över ekonomiska nyckeltal och verksamhetens resultat har utvecklats tillsammans med nämnderna och divisionerna. Vi har inom ramen för uppföljningen tagit del av kommunens årsredovisning 2020 där vi noterar att nyckeltal för olika verksamheter redovisas.

Vidare uppges att referenskostnader, nyckeltal och jämförelser har en viktig roll i planering av kommande års budget och även i mer långsiktig planering.

Åtgärden bedöms därmed som genomförd.

Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör försäkra sig om tillräcklig information för att kunna konsekvensbedöma besparingsåtgärder för en budget i balans.

Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör säkra en konsekvent kvalitet på åtgärdsplanerna och säkra att effektiviseringsåtgärderna är tillräckligt omfattande i relation till de prognostiserade underskotten.

Kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder bör formalisera arbetet med att ta fram och besluta om nödvändiga åtgärder samt dokumentera antagna åtgärder. Detta arbete kan med fördel tydliggöras i riktlinjer och rutiner.

Revisionen lämnade tre rekommendationer i nära anslutning till varandra inom området åtgärdsplaner för en ekonomi i balans.

I den tidigare granskningen framkom att vidtagna åtgärder ofta inkluderades i månadsrapporterna men att slutdatum för åtgärd och beräknad effekt av åtgärderna ansåg vara svagt redovisade. Vidare framkom att det fanns en bristande transparens och formalitet för beslut om åtgärder för en ekonomi i balans. Vidare konstaterades att det förelåg brist på samarbete mellan nämnd, kommunstyrelse och division i arbetet att ta fram och besluta om åtgärder vid avvikelser. Vidare innehöll de riktlinjer för uppföljning i kommunen som finns innehöll inga föreskrivna krav på att åtgärder ska presenteras för de verksamheter som uppvisar en negativ prognos och hur dessa ska beslutas och följas upp.

I vård- och omsorgsnämndens yttrande framgick att nämnden är eniga med revisionen om att det inte kommit fram åtgärdsförslag i den utsträckning som har behövts. I samband med budgetarbetet inför 2020 togs en lista över åtgärdsförslag fram i samverkan mellan nämnd och division och beslut har fattats om för verkställan från och med 2020. För 2020 fanns också ett uppdrag till DSO att ta fram en handlingsplan för en ekonomi i balans. Vidare framgår att nämnden har varit tydlig med behovet av åtgärder, och att dessa behöver konsekvensbeskrivas, tidstättas och värderas ekonomiskt.

I budget 2020 fick vård- och omsorgsnämnden och barn- och ungdomsnämnden ett uppdrag från fullmäktige att återkomma till kommunstyrelsen med en plan för budget i balans senast 2022. Uppdraget innebar att ta fram en långsiktig plan för ekonomi i balans och planen ska visa hur verksamhetsområdets ekonomi är i balans senast 2022 samt ekonomisk och verksamhetsmässig analys av de föreslagna åtgärderna. Planen ska presenteras till kommunstyrelsen senast september 2020. Enligt uppgift finns uppdraget även kvar i budget 2021 och nämnderna har redovisat sina planer vid några tillfällen under 2020 och 2021 till kommunstyrelsen.

Den uppföljande granskningen visar att vård- och omsorgsnämnden godkände vid sammanträdet 2021-04-22 §38 en handlingsplan för ekonomi i balans. Nämnden gav under 2020 i uppdrag till divisionen att ta fram en handlingsplan för en ekonomi i balans men underkändes av nämnden vid två tillfällen (2020-06-25 §55 samt 2020-09-10 §67). Av den beslutade handlingsplanen framgår att åtgärderna beräknats och för 2021 är åtgärderna räknade fram till 25 mnkr. Den ackumulerade effekten 2022 uppgår till minst 62 mnkr. För några av åtgärderna uppges det finnas kompletterade dokument framtagna, exempelvis utförligare beskrivning, risk- och konsekvensanalys och detaljerad handlingsplan. Enligt uppgift sker en återrapportering vid varje nämndsammanträde muntligt om läget och till detta finns en mall framtagen för hur den månatliga ekonomiska effekten av arbetet ska följas.

Utöver vård- och omsorgsnämnden beslutade barn- och ungdomsnämnden om en plan för ekonomi i balans i enlighet med fullmäktiges uppdrag vid sammanträdet 2021-03-23 §14. Av handlingsplanen noteras att den innehåller en kostnadsberäkning och förväntas förbättra ekonomin med ca 12,6 mnkr. Planen beskrivs också som rimlig utifrån nettokostnadsavvikelsen för Nyköpings kommun. Förslaget har tagits fram i samarbete med division utbildning.

Kommunstyrelsen har under 2020 och 2021 vid ett antal tillfällen fått information om det arbete som pågår inom nämnderna för en ekonomi i balans.

Enligt uppgift har inte några riktlinjer eller rutiner upprättats som tydliggör och formaliserar arbetet med åtgärdsplaner/åtgärder för en ekonomi i balans utan detta beskrivs vara en del av budgetarbetet. Enligt intervju kan detta att komma att beaktas inom ramen för arbetet med verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun.

Åtgärden avseende rekommendation 3 och 4 bedöms som genomförd detta då handlingsplaner för en ekonomi i balans för berörda nämnder har upprättats,

kostnadsberäknats, tidssatts samt kommit kommunstyrelsen till del. Åtgärden avseende rekommendation 5 bedöms som beaktad men inte påbörjad då några riktlinjer eller rutiner inte upprättats som tydliggör arbetet med åtgärdsplaner/åtgärder för en ekonomi i balans, men kan komma att beaktas inom ramen för arbetet med verksamhetsstyrning i Nyköpings kommun.

Barn- och ungdomsnämnden, socialnämnden samt vård- och omsorgsnämnden bör tillse att det finns dokumenterade rutinbeskrivningar som anger vid vilka tillfällen uppföljning av ekonomiska- och verksamhetsmässiga resultat ska ske och vilka underlag och analyser som ska presenteras vid varje tillfälle. Det bör även säkerställas att rutinbeskrivningarna är förankrade i verksamheterna.

I den tidigare granskningen konstaterades att det fanns dokumenterade rutiner som anger när uppföljning ska ske till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och vad denna uppföljning ska innehålla. Däremot saknades specifika rutinbeskrivningar för verksamhetsområdena kopplade till berörda nämnder eller övergripande rutinbeskrivningar som anger vid vilka tillfällen och vad uppföljningen ska innehålla till berörda nämnder.

Av kommunstyrelsen och nämndernas svar framgår att rutinbeskrivningar för hur och när uppföljning ska ske framgår av respektive nämnds verksamhetsbeställning. Av svaret framgick att revisorerna inte hänvisat till beställningarna.

Av en genomgång av socialnämndens verksamhetsbeställning för 2020 innehåller beställningen formuleringar av grund- förbättrings- och särskilda uppdrag och beskriver hur och vid vilka tillfällen verksamheten ska följas upp av nämnden. Inom ramen för barn- och ungdomsnämndens verksamhetsbeställning framgår även där direktiv för rapportering. Av barn- och ungdomsnämnden finns ett avsnitt avseende systematisk kvalitetsuppföljning, uppföljning av uppdrag och ekonomisk uppföljning. För vård- och omsorgsnämnden framgår ett avsnitt förbättringsuppdrag och särskilda uppdrag 2020 där det framgår när rapportering av arbetet med uppdraget ska ske. Vidare innehåller beställningen en punktlista över när och hur övrig verksamhetsuppföljning ska ske. Vidare följs enligt uppgift den instruktion som kommer från ekonomiavdelningen när det gäller de kommunövergripande uppföljningarna under året.

Direktiven bedöms enligt erhållna svar som tillräckliga, tydliga samt kända i verksamheterna.

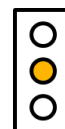
Åtgärden bedöms därmed som genomförd.

Bedömning om åtgärder varit tillräckliga

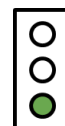
Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av ekonomistyrning (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Bedömningen baseras på resultatet av uppföljningen av respektive rekommendation enligt tabellen nedan.

Bedömning per rekommendation avseende om tillräckliga åtgärder vidtagits

Säkerställa en tydlig ansvarsfördelning i uppföljningsarbetet

Säkerställa att utvecklingen av kostnader i relation till referenskostnader samt nyckeltalens utveckling löpande följs, analyseras och redovisas

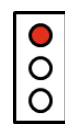
Säkerställ tillräcklig information för att kunna konsekvensbedöma besparingsåtgärder för en budget i balans.

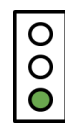
Säkerställ en konsekvent kvalitet på åtgärdsplanerna och säkra att effektiviseringsåtgärderna är tillräckligt omfattande i relation till de prognostiserade underskotten

Formalisera arbetet med att vidta åtgärder genom riktlinjer och rutiner

Säkerställ dokumenterade direktiv för när rapportering ska ske för respektive nämnd

Uppföljning av upphandling 2018

2018 genomförde revisorerna en uppföljning av en tidigare granskning som genomfördes 2015 av upphandlingsverksamheten. I samband med granskningen 2015 var bedömningen att verksamheten inte helt bedrevs på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen kunde utvecklas. Efter genomförd uppföljning 2018 av den tidigare granskningen var bedömningen att kommunstyrelsen i *begränsad utsträckning* vidtagit ändamålsenliga åtgärder i upphandlingsprocessen med anledning av tidigare granskning.

Revisorernas rekommendationer

2018-06-18 lämnade revisorerna ett missiv till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för kännedom att besvara senast 2018-09-14. Utifrån genomförd uppföljande granskning lämnades fem rekommendationer:

- Fortsätta att arbeta med att tydliggöra samsynen mellan upphandlingsenheten och divisionerna samt mellan divisionerna.

- Säkerställa att kunskap om gällande lagstiftning kring inköp och upphandling sprids i hela organisationen, det vill säga till alla behöriga beställare.
- Säkerställa att rutiner och riktlinjer finns för dokumenterad uppföljning av upphandlingar samt att uppföljning sker.
- Utredda och följa upp avtalstroheten samt att utvärdering av ingångna ramavtal tydliggörs.
- Centralisera och begränsa antalet behöriga beställare för att minimera risken för otillåtna upphandlingar.

Kommunstyrelsens yttrande

Den 2018-10-01 §266 beslutade kommunstyrelsen om ett yttrande över revisionsrapporten vilket var 11 arbetsdagar efter utsatt tid.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att kommunstyrelsen i grunden inte har en annan uppfattning än revisionen i de påpekanden som görs, men påpekar att flera av de punkter som revisionen lyfter fram som kritiska är på väg att lösas. Av kommunstyrelsens yttrande beskrivs vilka åtgärder/aktiviteter som pågår inom respektive rekommendation. Vidare ges ett särskilt uppdrag till upphandlingsenheten att ta ett helhetsansvar över att hela kedjan inköpsbehov – upphandling - tecknande av avtal - inköp/avrop – leveranskontroll- uppföljning och utvärdering hålls ihop. Av yttrandet framgår att kommunstyrelsen ska följa upp att denna kritiska punkt åtgärdas.

Enligt uppgift har någon särskild återrapportering till kommunstyrelsen på området inte gjorts.

Fortsätta att arbeta med att tydliggöra samsynen mellan upphandlingsenheten och divisionerna samt mellan divisionerna.

I den tidigare granskningen bedömdes det som positivt att kommunen anställt inköpssamordnare till de olika divisionerna för att få en tydligare rollfördelning och samsyn kring upphandlingsprocessen. Vidare framkom att länken mellan upphandlingsenheten och samordnarna fungerar väl med avstämningar och nätverksmöten. Däremot framkom att länken ner i verksamheterna fortfarande bristfällig då verksamheterna många gånger inte är insatta i roll och ansvar som behörig beställare. Vidare konstaterades att det inte fanns någon tydlig samsyn gällande upphandlingsprocessen mellan upphandlingsenheten och den direkta verksamheten. Den fanns heller ingen gemensam process mellan de olika divisionerna som garanterar likvärdigheten.

I kommunstyrelsens yttrande²⁵ framgår att inköpssamordnarna har en viktig roll i arbetet med samsyn. Enligt kommunstyrelsens svar ska en enkät sammanställas med syfte att skickas ut till berörda beställare som initierat upphandlingsuppdrag till inköps- och upphandlingsenheten. Detta kommer att göras efter varje avslutat upphandlingsuppdrag

²⁵ 2018-10-01 §266

och syftet med enkäten är att fånga upp hur upphandlingsuppdragen genomförts, vilka förbättringspunkter som finns och hur verksamheten uppfattar inköps- och upphandlingsenhetens arbete och arbetsprocess med målet att arbeta med ständiga förbättringar av enhetens processer och effektivitet.

Vidare anger yttrandet att kommunen har påbörjat ett arbete med kategoristyrning. Uppdraget är initierat av kommundirektören och kommer att påbörjas inom 5-7 inköpskategorier, med målet att stärka samarbetet mellan inköps- och upphandlingsenheten och kommunens olika verksamheter.

Den uppföljande granskningen visar att ett löpande arbete pågår med ständiga förbättringar inom ramen för samsyn. Ett stort fokus beskrivs ha legat på från inköpssamordnarnas sida på utbildning och uppföljning av behöriga beställare. Dock konstateras att verksamheter som i sin kärnverksamhet står längre ifrån inköp- och upphandling har en längre resa innan man nått samsyn.

Den uppföljande granskningen visar att någon enkät inte skickats ut efter avslutad upphandling och ett arbete med kategoristyrning har påbörjats inom kategoriområde fordon. Inga ytterligare kategorier har kopplats på pga. bristande resurser i verksamheterna. Enligt intervju pågår inget arbete i nuläget med att koppla fler kategorier i verksamheterna, men däremot används kategorier centralt inom upphandlingsenheten.

Åtgärden anses därmed vara påbörjad men inte slutförd.

Säkerställa att kunskap om gällande lagstiftning kring inköp och upphandling sprids i hela organisationen, det vill säga till alla behöriga beställare.

I den tidigare granskningen framkom att kunskapsnivån gällande upphandlingslagstiftning och upphandlingsprocessen är blandad i kommunen och att det fanns ett behov av utbildning inom lagstiftningen. Främst beskrevs kunskapen som svag inom respektive verksamhet. Vid tiden för granskningen uppfattades det som svårt att hitta rätt information i verksamheterna och några utbildningar erbjöds inte.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att en inköpshandbok kommer att lanseras på intranätet, vilket gör att informationen om hur kommunens olika verksamheter ska genomföra inköp förbättras och förtydligas. Inköpshandboken ska även ge grundläggande inköpskunskap samt information om de interna processer och regler som styr inköp och upphandling. Kommunstyrelsen menar att detta kommer att underlätta för kommunens olika verksamheter att planera, utföra och samordna sina inköp. Vidare framgår av kommunstyrelsens svar att kommunen kommer reducera antalet behöriga beställare och vid årsskiftet 2018/2019 ska alla beställare fått utbildning i grundläggande inköpskunskap.

Enligt uppgift har handboken för inköp tagits fram enligt plan och kommunicerats i kommunen. Vidare genomförs utbildningar löpande av inköpssamordnare i verksamheterna och riktlinjerna för inköp- och upphandling har uppdaterats.

Bedömningen från upphandlingsenheten är att kunskapsnivån gällande upphandlingslagstiftning och upphandlingsprocessen har ökat sedan den tidigare granskningen och ett stort förändringsarbete har pågått. Vidare har antalet behöriga beställare reducerats i kommunen och utbildning har erbjudits i grundläggande inköpskunskap.

Åtgärden bedöms därmed som genomförd.

Säkerställa att rutiner och riktlinjer finns för dokumenterad uppföljning av upphandlingar, att uppföljning sker samt utreda och följa upp avtalstroheten och att utvärdering av ingångna ramavtal tydliggörs.

I den tidigare granskningen framkom att det saknades rutiner för dokumenterad uppföljning av upphandlingar. I samband med genomfört stickprov (fem upphandlingar) kunde uppföljning av genomförd upphandling inte konstateras. Vidare fanns en osäkerhet gällande uppföljning av direktupphandlingar över 100 000 kr. I den tidigare granskningen framkom att inblicken kring avtalsbrott är låg i verksamheterna. Upphandlingsenheten gör i viss mån uppföljning på särskilda riktade områden.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att kommunen har investerat i ett inköpsanalysverktyg och att resurser ska tillsättas för att administrera systemet och arbeta med uppföljning så att verksamheternas avtals- och leverantörstrohet bättre kan följas upp, och eventuella avvikelser åtgärdas. Vidare uppges att inköpssamordnarna har en viktig roll inom sina respektive verksamheter, samt även den resurs som kommer att få som huvuduppgift att arbeta med uppföljning. Genom ett analysverktyg och tillsättande av resurser skapas därmed nya möjligheter att följa upp kommunens avtal.

Den uppföljande granskningen visar att inköpsanalysverktyget har gett möjlighet till en förbättrad uppföljning av leverantörstrohet i kommunen som är ett mått på hur stor del av inköpen som sker med kontrakterade leverantörer. Leverantörstroheten mäts och kommuniceras från centralt håll via inköpscontroller och i verksamheterna via inköpssamordnarna. Den centrala upphandlingsenheten har kvartalsvisa möten tillsammans med verksamheterna samt inköpssamordnare där statistik följs upp men även för att identifiera förbättringsmöjligheter.

Uppföljning av avtalstrohet, det vill säga om inköp sker via de ramavtal som kommunen har anslutit sig till, uppges att uppföljning av ett antal centrala uppföljningar av avtal genomförs årligen. Inom ramen för den uppföljande granskningen har vi tagit del av den mall som används för avtalsuppföljning centralt. Enligt uppgift beskrivs dock uppföljningen av avtalstroheten i verksamheten som fortsatt begränsad. I intervju med upphandlingsenheten planeras framgent ett arbete med att alla nya avtal ska ha en tillhörande uppföljningsplan.

I den tidigare granskningen fanns en osäkerhet gällande uppföljning av direktupphandlingar över 100 000 kr som har dokumentationsplikt. Den uppföljande granskningen visar att inköps- & upphandlingsenheten inte är inblandad i uppföljningen

av direktupphandlingar som genomförs i verksamheterna och därav har den centrala upphandlingsenheten fortsatt ingen uppfattning om huruvida det efterlevs.

I den tidigare granskningen saknades rutiner för dokumenterad uppföljning av upphandlingar. Några dokumenterade samlade rutiner och riktlinjer för hur kommunen ska arbeta med uppföljning har vid tiden för den uppföljande granskningen inte upprättats.

Åtgärden avseende rekommendation 3 avseende rutiner och riktlinjer för uppföljning av upphandlingar bedöms som ej åtgärdad. Åtgärden avseende rekommendation 4 bedöms som påbörjad men inte slutförd.

Centralisera och begränsa antalet behöriga beställare för att minimera risken för otillåtna upphandlingar.

I den tidigare granskningen framkom att alla anställda i kommunen var behöriga beställare och att det inte erbjöds några utbildningar för beställare i verksamheten. Vidare framkom att avtalsdatabasen där beställare kunde gå in och söka efter avtal upplevdes som svår. I den tidigare granskningen konstaterades därmed att det föreligger en risk i att beställare inte hittar befintliga ramavtal med hänvisning till avtalsdatabasen samt att kunskapen är för låg.

Av kommunstyrelsens yttrande framgår att kommunen kommer reducera antalet behöriga beställare.

Den uppföljande granskningen visar att antalet behöriga beställare har reducerats i kommunen och utbildning har erbjudits i grundläggande inköpskunskap. Vid tiden för den uppföljande granskningen är bedömningen att det finns ca 800-900 behöriga beställare.

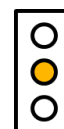
Åtgärden bedöms därmed som genomförd.

Bedömning om åtgärder varit tillräckliga

Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av upphandling (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Bedömningen baseras på resultatet av uppföljningen av respektive rekommendation enligt tabellen nedan.

Bedömning per rekommendation avseende om tillräckliga åtgärder vidtagits

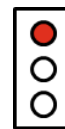
Fortsätta att arbeta med att tydliggöra samsynen mellan upphandlingsenheten och divisionerna samt mellan divisionerna.

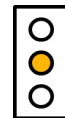
Säkerställa att kunskap om gällande lagstiftning kring inköp och upphandling sprids i hela organisationen, det vill säga till alla behöriga beställare.

Säkerställa att rutiner och riktlinjer finns för dokumenterad uppföljning av upphandlingar

Utreda och följa upp avtalstroheten samt att utvärdering av ingångna ramavtal tydliggörs.

Centralisera och begränsa antalet behöriga beställare för att minimera risken för otillåtna upphandlingar.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av revisorerna i Nyköpings kommun genomfört en samlad uppföljning av ett urval av granskningar genomförda under åren 2018-2019.

Syftet med granskningen har varit att besvara följande revisionfråga: Har berörda nämnder vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer utifrån genomförda granskningar?

Uppföljningen har omfattat följande granskningar:

- Föreningsbidrag- och kulturbidrag 2018
- Informationssäkerhet 2019
- Ekonomistyrning 2019
- Uppföljning av upphandling 2018

Efter genomförd granskning är vår samlade bedömning att berörda nämnder *inte helt* har vidtagit åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Den samlade bedömningen grundar sig på bedömningen av genomförda åtgärder för varje separat tidigare genomförd granskning.

- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av föreningsbidrag och kulturbidrag (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.
- Den samlade bedömningen är när det gäller uppföljning av granskningen av informationssäkerhet (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer. Ett stort antal åtgärder är dock pågående men inte färdigställda vid uppföljningen.
- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av ekonomistyrning (2019) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.
- Den samlade bedömningen för uppföljning av granskningen av upphandling (2018) är att åtgärder inte helt har vidtagits med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.

Lägesbeskrivningen och omfattning av vidtagna åtgärder presenteras under avsnitt "Uppföljning av vidtagna åtgärder" för respektive granskning. Av de totalt 27 rekommendationer som följts upp i granskningen bedöms 11 stycken (41%) vara åtgärdade. Aktiviteter har initierats för 12 rekommendationer (44%) i syfte att åtgärda brister. Fyra rekommendationer (15 %) bedöms som ej åtgärdade och tidigare rekommendationer kvarstår. För de fyra rekommendationerna som är ej åtgärdade har kommunstyrelsen gjort en annan bedömning för en av rekommendationerna än revisorerna. Utfallet redovisas i nedanstående tabell:

Sammanställning av vidtagna åtgärder		Antal	Andel
Ej åtgärdade		4	15%
Pågående aktivitet		12	44%
Åtgärdade		11	41%
Summa		27	100 %

Yttrande har lämnats till revisionen inom utsatt tid för samtliga granskningar förutom en. Yttrandet avseende upphandling inkom 11 arbetsdagar efter utsatt tid.

Avslutningsvis är vår övergripande bild utifrån intervjuer med berörda tjänstemän och genom dokumentgranskning är att de medskick och rekommendationer som framkommer av revisionens granskningar i hög grad beaktas och tas hänsyn till.

2021-06-08

Tobias Bjöörn

Kim Ivarsson

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Nyköpings kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den [2021-01-26]. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.